

der altid maa tages i en saadan stilling, hindret hende i at omsætte sine levende interesser for andet socialt arbejde, i handling og virksomhet. Hun drev derfor i lang tid privat undervisning i sprog for voksne damer og herrer. Og talrike venner og beundrere tæller hun blandt sine tidligere elever, som hun ogsaa har forstaaet at vinde for kvindesaken. Da der i Holland nedsattes en statskommission for at ordne lærereksamenene, blev Martina Kramers det første kvindelige medlem af denne. I 1894 blev hun medlem af Kvindestemmeretsforeningen i Rotterdam, og har siden den tid viet kvindernes sak sin tid og sit arbejde.

I 1898 holdtes der i Haag en utstilling af kvindearbejder, og den nærmeste følge af denne var, efter forslag af Martina Kramers, dannelsen af »det hollandske nationalraad«, som hun blandt andre havde den ære at repræsentere paa Londoner-kongressen i 1899.

Som den fuldblods demokrat hun er, har Martina Kramers altid arbejdet for almindelig stemmeret, og hun mener at de to spørgsmål: kvindesak og arbejdersak gaar haand i haand. Begge forudsætter forandringer af de økonomiske forhold gennem andre produktionsmetoder. Saalænge »komiteen for almindelig stemmeret« bestod i Holland, nemlig fra 1899—1908, var Martina Kramers en af dens ivrigste ledere. For hende er dilemmaet: Socialisme eller feminisme, en uvæsentlig ideologi.

Forøvrig er hun stadig paa færde, er tilstede ved alle mulige politiske møter, forsynet med sit hvide foreningsbaand, der bæres som et storkors-baand fra den ene skulder paa skraa over brystet, med inskriptionen »Vrouwenkiesrecht« i sorte bokstaver. Naar tiden er inde, reiser hun sig saa og interPELLERER vedkommende kandidat om hans stilling til kvindestemmeretten. Ingen undgaar hende. Hun tar diskussionen op med dem alle, og forfægter stemmeret for kvinder med iver, lyst og overbevisning. Snart gaar hun paa foredrags-tourne, enten i Belgien — som har været hende et sorgens barn i mange aar —, til Ungarn, — eller til andre lande, hvor hun synes det er paakrævet. Snart skriver hun artikler, enten i den hjemlige presse, eller naar det kræves, i den utenlandske. Paa tysk har hun skrevet et par avhandlinger i Helene Langes »Handbuch der Frauenbewegung«, og den hollandske Dr. Rutgers's bok »Raceforbedring«, har hun oversat til tysk.

Ved de internationale kongresser hviler der meget arbejde paa Martina Kramers, idet hun foruten at hun under selve møtet den hele tid maa sitte spændt opmærksom for at kunne protokolere alt rigtig, ogsaa maa arbejde om natten for at faa »the minutes« indført i protokollen til oplæsning næste dag.

Alle som har været med, vet hvor sent møterne og festerne slutter, hvor træt man er efter dem, saa De vil forstaa det er sandt naar jeg fortæller Dem, at en kongres er for Martina Kramers en arbejdsdag paa mindst 15 à 16 timer i hver av de 5 dage den varer! Dertil kommer alle de spørgsmål hun maa besvare, og alle de tungemaal hun maa bruke! Men hun har øre og svar for dem alle! — Alle nationers kvinder staar i dyp taknemligheds gjæld til Martina Kramers for hendes store arbejde for vor sak, for hendes aldrig sviktende energi og for hendes utrættelige iver i kampen for stemmeretten. Og naar, som jeg haaber, snart de hollandske kvinder naar maalet, saa skyldes dette ikke mindst Martina Kramers's dygtige arbejde, hendes store offervillighet av tid og penge og hendes ualmindelige trofasthet mot vor fælles store samfundssak.

Kjøbenhavn december 1910.

Fr. Mørk.

Fra Australien.*)

Vi har undertiden faaet Breve til Kvindestemmeretsbladets Redaktion fra Miss Vida Goldstein, President for »The Women's Political Association«. Vi har denne Gang faaet selve Rapporten om Senatets Forhandling om den Resolution, man ønskede at afsende til Englands Konseilspræsident. At den blev vedtaget har man længst set Bevis for, thi den er løbet igennem alle Europas Kvindeblade. Men Rapporten er 6 Uger om at naa hertil og er saaledes først nu kommet os ihænde. Vi paaminder om, at Australiens Stater har faaet politisk Stemmeret i de senere Aar, kun Syd-Australien fik den i 1895 og Vest-Australien i 1899. Derimod fik alle Staterne Stemmeret i Republikens Fællesregering i 1902. Victoria opnaaede i 1908 efter 39 Aars Arbejde at faa politisk Stemmeret. Vi beder vore Læsere om at hellige disse Overhusets Forhandlinger deres Opmærksomhed, som et Spejlbillede af, hvad der forhaabentlig snart kommer til os i Skandinavien og forhaabentlig til England.

The Commonwealth. (Den Australske Republiks Parlament). Senatets Forhandling d. 17de November.

Senator Rae: Jeg indgiver altsaa følgende Forslag:

1) Dette Senat har den Anskuelse at Udvikelsen af Stemmeretten til Kvinderne baade i den enkelte Stat som ogsaa i Fælledsstyrelsen har ført til de mest heldbringende Resultater. Der har været en bedre Holdning under Valgene, og Kvindernes Stemmeafgivning har i Flertallet af Staterne forholdsvis haft en større Vækst end Mændenes. Der har været bedre Plads for den Lovgivning, der berører Kvinder og Børn, skønt Kvinderne ikke har taget saadanne Spørgsmaal op, som kunde udelukke andre, der var af større Betydning. I alt hvad der angik Forsvaret og Rigets Anliggender har Kvinderne vist, at deres Syn var ligesaa vidt-

rækkende, ligesaa skarpt skælnende som Mændenes. Da den af os foretagne Reform ikke har bragt andet end hvad der var godt, skønt Ulykker blev os spaaede fra alle Sider, saa vil vi i dybeste Ærbødighed tillade os at tilskynde alle de Nationer, som har en demokratisk Regeringsform til at give Stemmeret til Kvinderne.

2) Og vi foreslaar endvidere, at den her nævnte Resolution telegrapheres til den britiske Konseilspræsident«.

»Jeg antager at den større Part af disse i Forslaget nævnte Kendsgerninger ikke kan give Anledning til Uenighed. Nogle af de ærede Herrer Senatorer var ilde berørte ved Tanken om, at man ligesom vilde give Raad om en indre Sag til den britiske Regering; derfor har vi med Villie valgt, at vi henvendte os til alle de Nationer der har Fordelen af at eje en demokratisk Regeringsform. Fordi man udtrykker en Mening, kan man da umuligt faa Skyld for »at ville diktere noget«.

Det vilde kun klæde de ærede Herrer Senatorer ilde, om de vilde holde stærkt paa denne tilbagetrukne Stilling, da det Føderative Parlament ved mange Lejligheder har udtrykt sin Mening ved ganske anderledes omtvistede Spørgsmaal. Ingen kan med Rette sige at Kvindestemmeret er et Partispørgsmaal. Vi maa ogsaa huske paa, at det kun er faa Maanedes siden, at en Forsonings Komité blev dannet i Underhuset i England, der repræsenterede alle Partier: det konservative, det liberale, Arbejderpartiet og jeg troer »Home-rule«, og at denne Komité i det væsentlige var enigt om at vedtage et Forslag, der gav Kvinderne Stemmeret. Naturligvis er dette Spørgsmaal i det gamle Land indblandet i andre Spørgsmaal, som vi hverken kender til i vor Fællesregering eller i de enkelte Stater. Her vandt Principet: *een Moud een Stemme* Hævd for mange Aar siden og det var klart, at man kun kunde give Stemmeret til Kvinderne paa det samme Grundlag som er gældende for Mænd. Begrundet paa Ejendomsqualifikationen og andre Relikvier fra det feudale System har der været adskillig Uenighed, ikke saa meget om det retfærdige ved at skænke Kvinderne Stemmeret som om hvorvidt denne skal skænkes til alle Kvinder eller kun gives dem, der betaler Skat. Intet saadant Spørgsmaal kan rejse sig hos os. Vi ønsker ikke, at noget særligt Standpunkt skal tages af Senatet angaaende Enkelthederne ved et Stemmeretsforslag i Rigets Hovedsæde. Vi vil kun fastslaa, at i Australien gaves Kvinderne Stemmeret paa samme Grundlag som Mændene. I Begyndelsen var der vel nogen Opposition, men en indgaaende Kritik udeblev. Da Situationen er saaledes, beder vi nu Senatet om paa den grundigste Maade at bestyrke vor Udtalelse: at enhver Nation, som har en demokratisk Regering, bør give Stemmeret til Kvinderne. Jeg troer, at den Tid er forbi, at en oplyst Nation kan bestride, at Kvinderne ikke skulde være Mændenes Lige. (Mødet hæves mellem Kl. 6 og 8).

Senator Rae. Jeg er ikke ubekendt med den Kendsgerning, at man kritiserer dette Forslag af den Grund, at det søger at paavirke den høje Regering i en Sag, der angaar den private Lovgivning. En æret Senator i Oppositionen har stillet Sagen saaledes op: »Hvad vilde vort Parlament sige,

*) Se Kvindestemmerestbladet September 1908.